

Ольга Володимирівна **БЕЗПАЛЕНКО**

к.е.н., доцент, зав. кафедрою, Київський університет ринкових відносин

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8944-4673>

e-mail: Kuro_kaf_fin@ukr.net

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СУСПІЛЬНОГО ПРОГРЕСУ

Соціальна реформа має бути поштовхом та орієнтиром руху в краще соціальне майбутнє, поступальним рухом вперед зі змінами в позитивному напрямку. Проте будь-які зміни в соціальній політиці є об'єктом безперервних дискусій, полеміки, критики і не влаштовують або суб'єктів надання, або користувачів соціальних благ. Автором здійснено теоретичне обґрунтування соціальної політики як комплексного поняття, що має охоплювати всі сфери суспільного життя: соціальну, економічну, політичну та духовну та інші необхідні складники для розвитку людського потенціалу, та сприяти суспільному прогресу.

Ключові слова: соціальна політика, суспільний прогрес, людський потенціал, людський капітал, сфери суспільного життя

ВСТУП

Соціальні питання є вкрай важливими завжди, а в умовах структурних економічних зрушень, глобальних трансформацій та воєнних потрясінь це питання постає особливо гостро. Складні життєві обставини українців під час війни розкрили моральні й етичні цінності особистості, її потреби, вимоги, здатність оцінювати ситуацію та приймати відповідні рішення, а також вміння, бажання та можливості працювати в соціумі, проявляти розуміння, співчуття і допомагати тим, хто цього потребує. Тож сучасний стан соціальної політики має зосереджуватися на індивідуальних потребах людини, забезпеченні її добробуту, що в подальшому розвитку сприятиме формуванню прогресивного суспільства. Водночас не варто ігнорувати весь спектр соціального простору, який охоплює економічний, освітній, політичний, екологічний, медичний, побутовий, духовний, морально-культурний складники.

Концепцію соціальної політики науковці досліджують постійно і достатньо ретельно. Серед дослідників та практиків в цій проблематиці є: О. Бісмарк, С. Богуславська, С. Бондаренко, Н. Бугас, В. Беверідж, К. Вайганд, Т. Ганслі, О. Грипич, О. Іванова, А. Квітка, О. Крюков, Е. Лібанова, Ю. Лисенко, О. Макарова, В. Малімон, Л. Мартинова, В. Медяник, Д. Михайленко, К. Ніколаєць, К. Нойбург, О. Омельченко, М. Приступа, М. Садовенко, К. Слюсаренко, А. Труфен, В. Хаустова, Г. Чанишева, О. Яременко та ін.

Але в сучасних глобальних, непередбачуваних, більш ризикованих умовах розвитку суспільства більш глибокому осмисленню в наукових колах, на законодавчому рівні та в суспільстві має підлягати питання спроможності та задоволення потреб індивіда через призму державного сприяння, заохочення. Важливо враховувати вплив соціально-політичних, історично-культурних трансформацій на формування соціальної політики в Україні. Людський потенціал сприяє суспільному прогресу, а отже, є пріоритетним індикатором для реформування основних засад та подальших перспективних напрямів розвитку соціальної політики. Цим і викликає інтерес до такого напрямку дослідження.

За системним підходом без врахування ролі особистості в соціумі соціальну політику, спрямовану на розвиток людини та забезпечення її інтересів, розглянуто в роботі [1, с. 10-63]. Трагування соціальної політики як

складного та багатоаспектного поняття, що включає суб'єктну, цільову, ресурсну та організаційну ознаки, передбачено в дослідженні [2], але без належної уваги сферам її охоплення. В роботі [3] охарактеризовано ключові поняття соціальної політики, визначено передумови її формування, виокремлено вторинні ефекти фінансової та економічної політик. Але необхідність соціальної політики має бути пов'язана не тільки з вирішенням соціальної нерівності та обмеження ресурсів, а й сприяти розвитку людського конкурентоспроможного капіталу. До характерних рис соціальної політики, окрім колективності, зосередженості на соціальних відносинах та незадоволення економічного становища, варто віднести орієнтування на особистісний розвиток.

В.І. Малімон звертає увагу на те, що із врахуванням світових тенденцій суспільного розвитку роль держави в соціальній політиці зменшується, але залишається дуже важливою [4, С.52]. З цим важко не погодитись, проте акцент в дослідженні зміщується на вплив держави як головного суб'єкта соціальної політики, на соціальне буття, оминаючи інших реалізаторів соціальних програм і заходів.

Дослідження соціальної політики через соціальні орієнтири суспільного добробуту в ринкових умовах господарювання та пріоритетність людини в напрямках державної політики здійснено в працях [5-7]. З позиції конкурентоспроможного розвитку людського потенціалу кризь призму завдань державних соціальних стандартів системи соціального захисту та принципів соціальної політики соціальну політику розглянуто в науковому доробку [8]. Попри зміну вектору розгляду поняття соціальної політики уже на ринкові умови, що пов'язано з людським капіталом, в цих наукових роботах людський потенціал розглядається виключно через соціалізацію без врахування фізичних, фізіологічних, духовних, інтелектуальних можливостей й потреб суб'єкта соціальних відносин. Окрім того, варто зазначити, що соціальний захист це не єдиний складник соціальної політики, хоч і найважливіший.

Серед сучасних національних світових трендів розвитку соціальної політики з'явилося поняття «соціальна якість», спрямоване на демократичність, подолання рівня бідності у взаємозв'язку всіх видів політик [9, с. 198]. Під час формування й реалізації соціальних гарантій (прожитковий мінімум, мінімальний розмір оплата праці,

пенсій, соціальні допомоги, пільги, соціальні виплати тощо), для підвищення їх ефективності варто враховувати якісний вимір соціального захисту населення. Постанову Кабінету міністрів України «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» [10] має бути переглянуто як таку, що не впливає на покращення рівня добробуту населення, поглиблює соціальну нерівність, не відповідає економічним та соціальним потребам людини в сьогоденні.

МЕТА роботи – обґрунтування сутності «соціальної політики» з виділенням ключових її напрямів та основних критеріїв у контексті забезпечення соціального прогресу.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проведено системний аналіз стосовно сутності поняття «соціальна політика», а за допомогою методу абстракції виокремлено й обґрунтовано мету та сферу охоплення. У статті здійснено теоретичне пізнання соціальної політики як комплексного поняття, що має охоплювати всі сфери суспільного життя: соціальну, економічну, політичну та духовну – необхідні компоненти для розвитку людського потенціалу. За допомогою гіпотезно-дедуктивного методу подано взаємоузгодження елементів індивідуалізації та соціалізації в обґрунтуванні поняття «соціальна політика» та сформулювало висновки. Набуло подальшого розвитку тлумачення і виокремлення понять «суспільний» та «соціальний» як такі, що мають різні ознаки, пов'язані з комплексністю та концептуальністю.

За рахунок емпіричного та теоретичного рівнів дослідження узагальнено та розглянуто характерні ознаки соціальної політики, що дало змогу розкрити стан соціальної політики в Україні через призму індивідуального людського розвитку на шляху до суспільного прогресу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Соціальної політики, яка б влаштувала всіх без виключення учасників соціальних процесів у країні, не може бути. Вплив соціальних, економічних, екологічних, політичних, історичних, культурних, ідеологічних, територіальних, санітарних умов, заходів безпеки, охорони здоров'я формує відповідний стан розвитку суспільства і його всеохоплення. Так, ключові завдання соціального захисту в Україні покладено на Міністерство соціальної політики. Інші ж органи виконавчої влади формують державну політику у сфері освіти і науки, культури та інформаційної політики, охорони здоров'я, у справах ветеранів, молоді і спорту, інфраструктури тощо. До соціальних послуг, що надаються відповідно до чинного законодавства [11], має бути включено не тільки заходи для профілактики, подолання та ліквідації складних обставин, а й для збільшення можливостей для самореалізації громадян. Адже соціальний захист в Україні трансформувалася з того, що був у колишньому радянському союзі – він не створював відповідних соціально-економічних передумов для успішного розвитку особистості, а формувався на колективних засадах.

Фундаментом для подальших постійних змін і реформувань соціального захисту населення в різних кра-

їнах світу стало два типи моделей системи соціального захисту громадян: німецького канцлера, прем'єр-міністра Отто фон Бісмарка та англійського соціолога, реформатора, економіста Вільяма Генрі Беверіджа. Система соціального забезпечення Бісмарка («Закон про медичне страхування робітників» 1883 р., страхування від нещасних випадків 1884 р. і пенсійне страхування 1889 р., нім.: "Gesetz betreffend der Krankenversicherung der Arbeiter" (1883), die Unfallversicherung (1884) und die Rentenversicherung (1889)) – це встановлення обов'язкового страхування для певної категорії населення стосовно медичного страхування, страхування від нещасних випадків на виробництві та пенсійне страхування з метою покращення суспільного добробуту [12]. Головна ідея в соціальному забезпеченні Беверіджа (основна праця Вільяма Генрі Беверіджа "Соціальне забезпечення і соціальне становище", англ.: Beveridge, W. Social Insurance and Allied Services, 1942 p.) полягала у гарантуванні мінімального доходу всіх без виключення громадян і боротьбі з неробством, невіглаством, хворобами [13].

Соціальна політика американського типу відрізняється від західного тим, що не є країною загального добробуту. Проте окремі категорії населення є повноправними користувачами соціальних послуг: діти є потенційними вкладниками в економіку; пенсіонери роблять значний внесок у створення валового доходу країни впродовж свого життя; військові ветерани є захисниками нації [14]. Отже, за їх участі відбувається становлення та формування фінансової системи країни, а добробут громадян сприяє суспільному прогресу.

Одним із важливих нагальних завдань у сфері соціальної політики є створення інформативного, законодавчого, економічного підґрунтя для безпечного створення фондів самострахування. Так, досвід Данії спонукає сприяти самоосвіті у напрямі боротьби з фінансовою неграмотністю серед дітей та молоді, що зменшує соціальну нерівність та зменшує чисельність мало-забезпечених громадян [15].

Дефініція може бути зразком, моделлю, яка характеризує зміст поняття, вона показує основні складові елементи, ознаки та характеризує взаємозв'язки. Та термін «соціальна політика» не знайшов свого чіткого тлумачення та відображення в українському законодавстві та в наукових колах. Тому й ускладнюється його сприйняття, тлумачення розуміння. Це викликає дискусії та неоднозначність його трактування серед науковців та в суспільстві.

Ототожнення соціального та суспільного ґрунтується на основі перекладу з англійської мови терміну «social». Так, наприклад, у словнику іншомовних слів «соціальний» ототожнюється з «суспільним»; він пов'язаний з життям і стосунками людей в суспільстві та передбачає зміну суспільних виробничих відносин [16]. Подібне трактування ми бачимо і в словнику української мови. Тут «суспільний» – це той, що стосується суспільства, «виражає відносини, становище людей в суспільстві» [17]. Водночас варто відмітити, що в німецькій мові є два окремі терміни: «суспільний» (нім.: *gesellschaftlich*) і «соціальний» (нім.: *sozial*) [18]). Цю проблему вивчала О.С. Куліна, яка в широкому розумінні ототожнила ці поняття, а у вузькому – звела до місця людини у соціальній структурі, враховуючи аспекти «суспільного», а соціальне розглядала як прояв сус-

пільного [19]. На наш погляд, недоцільним та недостатньо аргументованим є розподіл визначень у «вужькому» чи «широкому» розумінні, що часто зустрічається в наукових дослідженнях, оскільки немає чітких меж і критеріїв таких рамок. Але погоджуємося, що ці поняття слід розрізняти, оскільки «суспільний» має ознаки системності, концептуальності, а «соціальний» пов'язаний тільки з певними умовами суспільства і передбачає відносини між людьми. Проживання людини в суспільстві зумовлює її взаємодію з іншими індивідуумами не тільки в соціальній, а й в економічній, політичній, духовній, культурній, екосистемі, інших сферах, створюючи відповідні умови.

Досліджуючи соціальну політику держави, науковці часто звужують її напрями виключно до соціального захисту населення, хоч ми бачимо настільки розгалуженими є основні її критерії: напрями та сфера охоплення (табл. 1). І акцентуючи увагу на чомусь одному, ми втрачаємо комплексність характеру, і відповідно звужуються напрями вирішення проблем. Так, найбільш широкий спектр охоплення соціальної політики є в Конвенції про основні цілі та норми соціальної політики має, тоді як окремі автори обмежуються, наприклад, тільки функціями держави без врахування виконання окремих функцій приватними інституціями чи окремими суспільними групами та фізичними особами.

Таблиця 1 – Напрями та сфера охоплення соціальної політики [складено та узагальнено автором]

Автори (джерело)	Напрями (мета)	Сфера охоплення (об'єкт)
Конвенція [20]	Досягнення добробуту й розвитку населення	Охорона здоров'я, житлове будівництво, забезпечення продовольством, освіта, піклування про добробут дітей, становище жінок, умови праці, винагорода найманих робітників і незалежних виробників, захист трудових мігрантів, соціальне забезпечення, стандарти громадських служб і виробництво взагалі
Енциклопедія [21]	Напрямок державного регулювання економіки	Доходи населення, зайнятість та охорона праці, соціальний захист, демографія, соціальна сфера, молодіжна і житлова політики
Словник-довідник [22, с. 174]	Підвищення добробуту й надання соціального захисту різним верствам населення	Різноманітні напрями соціальної сфери суспільства
Богуславська С., Потапенко Л. [6]	Політика зайнятості і соціально-трудова відносин; політика доходів; політика відтворення населення; політика розвитку соціальної сфери; регіональна соціальна політика.	Сфера суспільного життя: фінансова, промислова, сфера послуг: екологічних, медичних, освітніх тощо
Бондаренко С.М., Бугас Н.В. [23]	«Забезпечення позитивних соціальних змін та соціального розвитку суспільства»	Соціальне забезпечення, житлові програми, охорона здоров'я, освіта, навіть, харчова та легка промисловість
Іванова О. [3]	Посилення соціальної солідарності та підвищення загального добробуту	Соціальний захист, зайнятість, охорона здоров'я, житло, освіта
Крюков О.І. [24]	Соціальний розвиток і соціальний захист	Не зазначено
Лисенко Ю.В. [25, с. 303, с. 309]	Задоволення соціальних потреб людини та умов для їх формування	Соціальна сфера
Малімон В. І [4, с.17, 20, 21]	Соціальний розвиток, соціальні відносини	Соціальна сфера, соціальний захист, система охорони здоров'я
Медяник В. [26, с. 528]	«Регулювання відносин між суспільством та окремими соціальними суб'єктами, спільнотами, соціальними групами»	Різні сфери суспільних відносин
Приступа М. [2, с. 116-117]	Досягнення матеріального добробуту, соціальна безпека держави, соціальний розвиток	Різні сфери соціального життя
Семигіна Т. [27, с.39]	Всебічний розвиток людини	Соціальна сфера
Слюсаренко К. [28, с.82, 85]	«Задоволення потреб та інтересів людей і суспільства»	Соціальний захист, освіта, охорона здоров'я (для країн ЄС)
Смагло О.В. [29, с. 71]	Створення у суспільстві сприятливого соціального клімату	Соціальний захист, соціально-економічна сфера
Хаустова В.Є., Омельченко О.І. [1, с. 10, 16]	Розвиток людини, її добробут	Сфери діяльності, спрямовані на задоволення потреб населення
Чанишева Г. [30]	Соціальна функція держави	Сфери суспільних відносин, пов'язані зі здійсненням соціальної функції держави

Отже, аналіз змістовних ознак соціальної політики, зокрема, напрямів та сфери її охоплення, дає змогу виокремити наступні положення:

– немає єдиного визначення терміну «соціальна політика», що потребує подальшого наукового пізнання та законодавчого врегулювання;

– в окремих джерелах соціальна політика виступає складником державного регулювання, хоч серед суб'єктів є і недержавні інституції, фізичні та юридичні

особи;

– розгляд соціальної політики відбувається через призму соціального захисту, не враховуючи інших напрямів, таких як економічний, духовний, культурний розвиток тощо;

– метою соціальної політики є виключно соціальний розвиток та добробут громадян, що обмежує процес та результат її досягнення;

– відбувається ототожнення соціального з суспільним

без врахування приватного та особистого, що в ринкових умовах, умовах глобалізації та євроінтеграції має інше спрямування та функціональне навантаження.

Узагальнюючи вищезазначене, соціальну політику варто розглядати як систему взаємопов'язаних між собою соціально-економічних, політичних, духовних заходів державних, місцевих органів, приватних та інших структур, спрямованих на: формування людського потенціалу; покращення добробуту населення; підвищення рівня соціального захисту пенсіонерів, самотніх громадян, багатодітних сімей, дітей-сиріт, переміщених осіб, військовослужбовців та їх сімей, інших малозахищених верств населення; вирішення проблем зайнятості та безробіття; розвитку молодіжної політики; сприяння якісному забезпеченню освітніх послуг; поліпшення житлових умов та умов довкілля.

ВИСНОВКИ

Період становлення та реформування будь-якої системи завжди супроводжують негаразди, виклики, загрози, але врахування досвіду зарубіжних країн і вдала його імплементація в українське законодавство, забезпечить ефективний вектор соціальної політики для успішних трансформаційних процесів суспільства.

Гіпотеза про те, що соціальна політика в ринкових умовах економіки має бути більш направленою на розвиток особистості, не применшуючи, та, навпаки, виділяючи належне соціалізації, є вагомою для зміцнення людського потенціалу. Це твердження, звичайно, потребує подальшого наукового обґрунтування, але з погляду розвитку і становлення людського капіталу на ефективному юридичному та економічному підґрунті, соціальна політика потребує переформатування.

Слід відокремлювати поняття «суспільний» та «соціальний» у зв'язку з тим, що вони мають різні ознаки:

перший є системним, концептуальним, другий – частковим, конкретним, пов'язаним із взаємодією між людьми, їхнім життям та інтеграцією в суспільство.

Людський потенціал є базовим ключовим елементом для економічного та соціального розвитку країни. Зрозуміло, що в сучасному суспільстві неможливо відділяти соціальне від особистого, але й не варто акцентувати увагу тільки на соціалізації, адже природні таланти, можливості можна підтримувати, розвивати в індивідуальному порядку, в соціумі із врахуванням політичних, економічних, екологічних спектрів.

Серед основних напрямів і заходів соціальної політики має бути не тільки підтримка соціально незахищених верств населення, а й допомога у просуванні проектів особистісного розвитку. Фінансування їх може здійснюватися за рахунок кредитування, особистих коштів громадян чи інвесторів для цих цілей, але ціллю має бути особистий розвиток людини, який призводить і до успіху суспільного прогресу.

З метою системності та ефективності соціальної політики, її поняття має бути науково обґрунтованим та законодавчо врегульованим із врахуванням історичних національних закономірностей та умов розвитку.

Соціальна політика має розглядатися як комплексне поняття, що охоплює всі сфери суспільного життя: соціальну, економічну, політичну та духовну і враховує допомогу у розвитку особистості. На наш погляд, соціальна політика в ринковій економіці, в умовах глобальних економічних змін повинна мати відповідне відображення в її напрямах та сферах охоплення, має бути більш тісний взаємозв'язок між завданнями сьогодення урядових організацій у наданні соціальних послуг, спрямованих на соціальний прогрес із врахуванням зростання інвестицій в людський капітал.

Список використаних джерел

- Хаустова В.С., Омельченко О.І. Соціальна політика в регіонах України: монографія. Харків, 2012. 428 с.
- Пристапа М.І. Концептуальні підходи до формування сутності поняття «соціальна політика». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки.* 2017. Випуск 25. Частина 2. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_25/2/26.pdf
- Іванова О. Передумови формування соціальної політики в Україні. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/5164>
- Малімон В.І. Соціальна і гуманітарна політика. Івано-Франківськ, 2012. 352 с.
- Ганслі Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. Київ, 1996. 210 с.
- Богуславська С.І., Погапенко Л.В. Соціальна політика в умовах ринкових відносин. URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/177>
- Квітка А.В. Роль соціальної політики у розвитку людського потенціалу. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4401>
- Мартінова Л. Соціальна політика України в контексті забезпечення конкурентних переваг людського потенціалу. *Проблеми і перспективи економіки та управління.* 2017. № 1. С. 127-134. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/131431>
- Ярова Л.В. Новітні тенденції соціальної політики у сучасному світі. *Актуальні проблеми політики.* 2018. Вип. 61. С. 194-201. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
- Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення. Постанова КМУ від 11.10.2016 року №780 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/780-2016-p#Text>
- Про соціальні послуги. Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
- Geschichte der gesetzlichen Krankenversicherung. URL: <https://www.bundesgesundheitsministerium.de/themen/krankenversicherung/grundprinzipien/geschichte/>
- Beveridge, W. Social insurance and allied services. 1942. Bulletin of the World Health Organization. 2000. Issue 78 (6). pp. 847-855. World Health Organization. URL: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/268152/PMC2560775.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Theda Skocpol. The Politics of American Social Policy, Past and Future. URL: <http://www.nber.org/chapters/c6567>
- Про (не)ідеальну соціальну політику Данії та США: конспект лекції Джеймса Джозефа Хекмана. URL: <https://platform.man.gov.ua/media/da962068-2257-4dea-ab3d-e2fd53f27ae0>
- Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%D1%EE%F6%B3%E0%EB%FC%ED%E8%E9>

17. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/socialjnyj>
18. Wörterbuch. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/gesellschaftlich>
19. Куліна О.С. «Суспільне» та «соціальне»: проблема визначення категорій. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія, 2005. №73-75. с. 149-152.
20. Конвенція МОП «Про основні цілі та норми соціальної політики» № 117 від 6 червня 1962 року. *Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці. 1919–1964*. Міжнародне бюро праці, 1999. Т. 1: Женева. С. 688–694.
21. Фармацевтична енциклопедія. URL: <https://www.pharmacencyclopedia.com.ua/article/7581/socialna-politika>
22. Управління суспільним розвитком: Словник-довідник / за ред. А.М. Михненка та ін. Київ, 2006. 248 с.
23. Бондаренко С.М., Бугас Н.В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1981>
24. Крюков О.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7324>
25. Лисенко Ю.В. Соціальна політика: основні підходи до сутності поняття. *Політологічний вісник*. 2015. Вип. 78. С. 300-311. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/31337/Pv_2015_78_30.pdf?sequence=1
26. Медяник В.А. Поняття державної соціальної адміністративно-правовий аспект. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2020/130.pdf
27. Семігін Т. Соціальна політика: історія та сучасний розвиток. Київ, 2008. 196 с.
28. Слюсаренко К.В., Садовенко М.М. Соціальна політика ЄС: сучасні виклики та перспективи. *Економічний аналіз*: зб. наук. праць. 2017. Том 27. № 1. С. 80-90.
29. Смагло О.В. Соціальна політика: реалії та перспективи. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 38(2). С. 70-73. URL: http://bse.in.ua/journals/2019/38_2_2019/16.pdf
30. Чанишева Г. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.11.13>

References

1. Khaustova V.Y., Omelchenko O.I. Social Policy in Ukrainian Regions: monograph. Kharkiv, 2012. 428 p. (in Ukrainian).
2. Prystupa M.I. Conceptual Approaches to Defining the Essence of the Concept 'Social Policy.' *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences*. 2017. Issue 25. Part 2. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_25/2/26.pdf (in Ukrainian).
3. Ivanova O. Preconditions for the Formation of Social Policy in Ukraine. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/5164> (in Ukrainian).
4. Malimon V. I. Social and Humanitarian Policy. Ivano-Frankivsk, 2012. 352 p. (in Ukrainian).
5. Hansli Terens M. Social Policy and Social Security in a Market Economy. Kyiv, 1996. 210 p. (in Ukrainian).
6. Bohuslavskva S.I., Potapenko L.V. Social Policy in Terms of Market Relations. URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/177> (in Ukrainian).
7. Kvitka A.V. The Role of Social Policy in Human Potential Development. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4401> (in Ukrainian).
8. Martynova L. Social Policy of Ukraine in the Context of Ensuring Competitive Advantages of Human Potential. *Problems and Prospects of Economics and Management*. 2017. № 1. pp. 127-134. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/131431> (in Ukrainian).
9. Yarova L.V. Recent Trends in Social Policy in the Modern World. *Current Problems in Policy*. 2018. Issue 61. pp. 194-201. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/> (in Ukrainian).
10. On the Approval of Food Kits, Non-Food Commodity Kits, and Service Kits for Major Social and Demographic Population Groups. Resolution of CMU On October 11, 2016, № 780. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/780-2016-n#Text> (in Ukrainian).
11. About Social Services. Law of Ukraine dated January 17, 2019, № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (in Ukrainian).
12. Geschichte der gesetzlichen Krankenversicherung. URL: <https://www.bundesgesundheitsministerium.de/themen/krankenversicherung/grundprinzipien/geschichte/>
13. Beveridge, W. Social insurance and allied services. 1942. Bulletin of the World Health Organization. 2000. Issue 78 (6). pp. 847-855. World Health Organization. URL: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/268152/PMC2560775.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
14. Theda Skocpol. The Politics of American Social Policy, Past and Future. URL: <http://www.nber.org/chapters/c6567>
15. On (Im)Perfect Social Policy in Denmark and the USA: A Lecture Summary by James Joseph Heckman. URL: <https://platform.man.gov.uk/media/da962068-2257-4dea-ab3d-e2fd53f27ae0> (in Ukrainian).
16. Foreign Words Dictionary. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%D1%EE%F6%B3%E0%EB%FC%ED%E8%E9> (in Ukrainian).
17. Ukrainian Language Dictionary. URL: <http://sum.in.ua/s/socialjnyj> (in Ukrainian).
18. Wörterbuch. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/gesellschaftlich>
19. Kulina O. S. "Public" and "Social": The Issue of Defining Categories // Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Philosophy. Political Science. 2005. No73-75. pp. 149-152. (in Ukrainian).
20. Convention of International Labour Organization 'On the Fundamental Principles and Norms of Social Policy,' dated June 6, 1962, No. 117. *Conventions and Recommendations Adopted by the International Labour Organization. 1919–1964. International Labour Office*. 1999. Vol. 1. Geneva. pp. 688–694. (in Ukrainian).
21. Pharmaceutical Encyclopaedia. URL: <https://www.pharmacencyclopedia.com.ua/article/7581/socialna-politika> (in Ukrainian).
22. Management of Social Development: Dictionary Handbook / ed. A.M. Mykhnenko et al. Kyiv, 2006. 248 p. (in Ukrainian).
23. Bondarenko S.M., Buhas N.V. The State's Social Policy as the Foundation for Ensuring Social Development. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1981> (in Ukrainian).
24. Kriukov O.I. Social Policy as a Necessary Condition for the Functioning of a Welfare State. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7324> (in Ukrainian).
25. Lysenko Yu.V. Social Policy: Key Approaches to the Essence of the Concept. *Political Science Bulletin*. 2015. Issue 78. pp. 300–311. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/31337/Pv_2015_78_30.pdf?sequence=1 (in Ukrainian).
26. Medyanik V.A. The Concept of State Social Administrative-Legal Aspect. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2020/130.pdf (in Ukrainian).
27. Semyhina T. History and Contemporary Development. Kyiv, 2008. 196 p. (in Ukrainian).
28. Sliusarenko K.V., Sadovenko M.M. EU Social Policy: Current Challenges and Prospects. *Economic Analysis*. 2017. Vol. 27. № 1.

pp. 80-90. (in Ukrainian).

29. Smahlo O.V. Social Policy: Realities and Prospects. *Black Sea Economic Studies*. 2019. Issue 38(2). pp. 70-73. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/38_2_2019/16.pdf (in Ukrainian).

30. Chanysheva H. Social Policy: Concepts, Goals, and Legal Support. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.11.13> (in Ukrainian).

Olha BEZPALENKO

PhD in Economics, Associate Professor, Head of department, Kyiv University for Market Relations

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8944-4673>

e-mail: Kuro_kaf_fin@ukr.net

SOCIAL POLICY IN ENSURING SOCIAL PROGRESS

Introduction. *The samples of social policies in the United States or European countries are not obligatory for implementation in the Ukrainian economy. However, their essence and corresponding characteristics, such as objectives, objects, subjects, functions, principles, must be scientifically substantiated and legislatively regulated, taking into account historical and national patterns and conditions of development.*

The purpose of the paper is the substantiation of the essence of "social policy" with an emphasis on its key directions and primary criteria in the context of ensuring social progress.

Results. *Social policy is a multifaceted and diverse concept, ranging from social protection of the population to the coverage of Human capital contributes to social progress through intellectual development, rather than solely manifesting in the growth of the population's income all social spheres. The author has provided a theoretical justification of social policy as a comprehensive concept that should encompass all aspects of social life: social, economic, political - necessary components for human potential development.*

Conclusion. *Social policy should promote individual human development. Through empirical and theoretical research, the distinctive features of social policy have been summarized and characterized, allowing for an examination of the state of social policy in Ukraine in terms of individual human development on the path to social progress. A hypothesis regarding the harmonization of individualization and socialization elements in the concept of "social policy" is presented. One of the directions of social policy implementation should be the development of the individual. However, the state should be an accessible platform for providing relevant information, creating and supporting projects for achieving individual goals, and guaranteeing their realization.*

Keywords: *social policy, social progress, human capital, human potential, social services*